

Startnotitie Regiovisie en Uitvoeringsprogramma

Samen gaan we voor de gezondste regio

Voorwoord en proces regiovisie en uitvoeringsprogramma

De Regio Venlo is een samenwerkingsverband van de 8 Noord-Limburgse gemeenten: Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Mook en Middelaar, Venlo en Venray. Deze 8 gemeenten bundelen hun krachten om een impuls te geven aan de verdere ontwikkeling van de regio en het oplossen van urgente maatschappelijke vraagstukken.

De regiogemeenten werken reeds enige jaren met succes samen op basis van de strategische visie 'regio in balans' en het regioprogramma 'Werken aan de regio Venlo 2015-2018'.

Dat doen we als regionale overheidsorganisatie enerzijds door externe partners in de regio actief te betrekken bij onze eigen belangrijkste projecten en taken en anderzijds door actief aan te sluiten bij de initiatieven in de omgeving. Aansluiten op de kracht van onze omgeving noemen we dat.

In de komende jaren willen wij voortgaan op deze weg van samenwerking. In 2018 zijn wij samen met onze partners in de regio gestart met een actualisatie van de regiovisie.

Eind 2018 is besloten vooruitlopend op de actualisatie van de visie gezamenlijk een regionale investeringsagenda op te stellen. De investeringsagenda formuleert 7 icoonprojecten en diende zowel als inzet voor de provinciale college-onderhandelingen als voor het gesprek met het Rijk in het kader van de regiodeals.

Bij het opstellen van de regionale investeringsagenda was behoefte aan een inhoudelijk afwegingskader op basis waarvan de 7 icoonprojecten geselecteerd konden worden. Hiervoor is een SWOT-analyse uitgevoerd en een zogenaamd 'koersdocument' opgesteld.

Deze documenten zijn na te slaan via de onderstaande hyperlinks:

- [Eindrapportage strategische visie, adviesbureau BUREON](#)
- [Wrap up bijeenkomst 6 september 2018](#)
- [SWOT analyse, Berenschot](#)

Voorwoord en proces regiovisie en uitvoeringsprogramma

Deze documenten geven gezamenlijk een goed beeld van de brede inhoudelijke regionale opgaven en vormen daarmee een belangrijk fundament voor de op te stellen regiovisie met bijbehorend regionaal uitvoeringsprogramma. De informatie uit de documenten hebben wij samengevoegd tot deze startnotitie regiovisie en uitvoeringsprogramma’.

Op basis van deze startnotitie pakken we nu het proces om te komen tot een nieuwe regiovisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma voor de periode 2020-2023 weer op. De zeven icoonprojecten uit de investeringsagenda zullen onderdeel worden van het bredere uitvoeringsprogramma. In de nieuwe regiovisie krijgen alle domeinen nadrukkelijk een plek.

Het bijgaande [processchema](#) (hyperlink) geeft u inzicht in de aanpak. We organiseren twee regionale raadsbijeenkomsten: in september en november.

Het doel van de eerste bijeenkomst is dat gemeenteraadsleden op basis van de startnotitie regiovisie en uitvoeringsprogramma met elkaar, met betrokkenen en met experts in gesprek gaan over een toekomstperspectief.

Hoe ziet dat eruit, hoe kunnen we dat samen realiseren en welke kansen en mogelijkheden voor regionale samenwerking worden gezien? We kiezen een (informele) werkvorm waarbij wij vooral raadsleden en gesprekspartners aan het woord laten. De opbrengst leggen wij vast in een document. Na de bijeenkomst is er ook nog tijd beschikbaar om een schriftelijke reactie te geven op de startnotitie en de bijeenkomst.

De inbreng vormt, naast de eerder genoemde documenten, de belangrijkste input voor het visiedocument met bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Over de conceptvisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma wordt vervolgens een gesprek gefaciliteerd tijdens de tweede regionale raadsbijeenkomst. Het is aan iedere gemeenten zelf om te bepalen of en hoe deze voorafgaand aan deze bijeenkomst wordt besproken binnen de eigen gemeenteraad. Elke gemeenteraad wordt daarbij de gelegenheid geboden om te reageren, waarna er een onderlinge discussie kan plaats vinden. De opbrengst van deze discussie wordt verwerkt in de definitieve versie die naar verwachting gereed zal zijn in december 2019 en begin 2020 ter besluitvorming kan worden aangeboden aan de afzonderlijke gemeenteraden.

Context en doel Regiovisie en Uitvoeringsprogramma

Context

De Regio Noord-Limburg is een samenwerkingsverband van de acht Noord-Limburgse gemeenten: Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Mook en Middelaar, Venlo en Venray. Er wonen circa 280.000 mensen in een demografisch gezien ontgroenende en vergrijzende regio. De regio grenst voor een groot deel aan Bondsland Noordrijn-Westfalen. Deze internationale context is mede bepalend voor de kansen en opgaven van de regio. Weliswaar is Noord-Limburg relatief dunbevolkt, binnen een straal van 100km wonen circa 15,6 miljoen mensen en vervult deze regio een belangrijke logistieke draaischijffunctie. Het fundament van de economie bestaat uit de agrofood, logistiek, maakindustrie en toerisme & leisure. Daarbij kent de regio een traditie van ondernemerschap,

innovatie en gemeenschapszin. We werken als gemeenten in de regio al geruime tijd met veel succes samen. Na de investeringsagenda willen we nu een volgende stap zetten. Met deze startnotitie creëren we een gemeenschappelijke basis voor de nieuwe regiovisie en het uitvoeringsprogramma.

Doel

Met de regiovisie en het uitvoeringsprogramma Noord-Limburg hebben we de volgende doelen: In de visie staat verwoord waar we als regio heen willen en hoe alles er bij voorkeur uit zou zien. Door samen met belanghebbenden na te denken over wat we graag willen bereiken, ontstaat er een gemeenschappelijk gedragen toekomstvisie. De visie beschrijft –rekening houdend met het specifieke karakter en de mogelijkheden van de regio- een lange termijn ontwikkelperspectief en vormt daarmee het referentiepunt om toekomstige strategische keuzes te maken. Het uitvoeringsprogramma beschrijft in hoofdlijnen wat we de komende vier jaar concreet gaan doen om de ambities te realiseren en daarop te sturen.

Ambitie en kracht van Noord-Limburg

Op weg naar de gezondste regio van Nederland

De Regio Noord-Limburg heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot de 'gezondste regio van Nederland'. Gezondheid zit in het DNA van de regio en verbindt het palet aan economische activiteiten aan het sociaal maatschappelijke ecosysteem van de regio. Iedereen wil gezond zijn en blijven. Iedere ondernemer wil een gezond bedrijf en ieder bestuur een gezonde vereniging.

De lokale beroepsbevolking begint weliswaar langzaam te krimpen, maar gelukkig vullen nieuwkomers uit met name Oost-Europa een deel van deze daling op. De regio wil daarnaast ook mensen gericht opleiden en nieuw talent blijven aantrekken. Een gezonde arbeidsmarkt is voor de ontwikkeling van onze regionale economie onmisbaar.

Het is hier overigens goed wonen. Noord-Limburg bestaat uit een groot aantal vitale gemeenschappen. Gemeenschappen met rijke traditie en een sterke gemeenschapszin.

In de gezondste regio gaat groei van welvaart hand in hand met de ontwikkeling van welzijn. Ondernemers en inwoners dragen hier samen aan bij én plukken er de vruchten van. Denk hierbij aan de productie en consumptie van gezond en veilig voedsel, ontwikkelingen op het gebied van humane gezondheid, slimme en duurzame logistiek en mobiliteit, circulaire maakindustrie, vrijetijdseconomie en een gezonde en natuurlijke woonomgeving.

Daarnaast draagt de Noord-Limburgse economie significant bij aan het bruto nationaal inkomen van Nederland. Inwoners en ondernemers verdienen een goed inkomen, met positieve effecten voor de brede welvaart.

Gezonde voeding produceren is echter nog niet hetzelfde als daar ook daadwerkelijk van profiteren. Die omslag wil de regio in de komende jaren maken. Zo profiteren alle 280.000 inwoners en duizenden ondernemers in Noord-Limburg van de toepassing van onze kennis en innovatie op dit gebied. Op naar de gezondste regio van Nederland!

Ambitie en kracht van Noord-Limburg

Ondernemend en innovatief

De Regio Noord-Limburg is een van de meest ondernemende gebieden in Nederland. Er heerst een uitstekend klimaat om innovaties in de maakindustrie, agrofood en logistiek op te schalen tot nationale en internationale proporties. Deze pijlers versterken elkaar en vormen het economisch fundament van de regio. Hieruit ontstaan unieke combinaties die van grote betekenis zijn voor de ontwikkeling van de regionale en nationale economie en bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Nu én in de toekomst.

Inalfa Roof Systems

Ondernemend ecosysteem en gezonde samenleving

Iedere ondernemer en bewoner levert een bijdrage aan het gezonde en ondernemende ecosysteem in de regio. Innovatie spitst zicht vooral toe op een gezonde én duurzame samenleving. Denk aan gezond en veilig voedsel, ontwikkelingen op het gebied van dieren- en humane gezondheid, slimme logistiek en robotisering. Ook de energietransitie en klimaatadaptatie staan hoog op de agenda.

Grandorse - De Peelbergen

Ambitie en kracht van Noord-Limburg

Brightlands Campus als vliegwiel voor innovatie

De Brightlands Campus Greenport Venlo, als onderdeel van de kennis van Brightlands campussen in Limburg, is de spin in het web en fungeert als vliegwiel voor innovatie en vernieuwing. Door een uitgekiende samenwerking tussen ondernemers, overheid (gemeenten en provincie Limburg) en onderwijs/onderzoek leidt fundamenteel onderzoek tot de concrete toepassing van innovatieve concepten binnen en buiten de regio. Crossroads Limburg, het triple helix economic development board van de regio, speelt hierin een belangrijke rol.

Grote aantrekkingskracht: een regio waar je wil zijn

Noord-Limburg is niet alleen ondernemend en innovatief, maar ook een bijzonder aantrekkelijk gebied om in te verblijven. Zowel voor inwoners als voor bezoekers uit binnen- en buitenland. Gastvrijheid zit in de genen. Voor korte- en langdurige verblijven en ontspanning en recreatie is de regio uitermate goed toegerust. De vrijetijdseconomie is dan ook een andere belangrijke pijler van het fundament. De vele vakantieparken, aantrekkelijke steden en dorpen, rust en ruimte, cultuur, én de onderlinge goede verbindingen maken Noord-Limburg een populaire bestemming en vestigingsplaats.

Noord-Limburg – de gezondste regio

Noord-Limburg wil de gezondste regio van Nederland worden. Om deze ambitie te realiseren is deze centrale ingedeeld in een zestal thema's dat elk bijdraagt aan het centrale thema – de gezondste regio.

- **Ondernemen & Innoveren:** gezond ondernemen
- **Vitaal & Gezond:** gezond zijn en gezond blijven
- **Toerisme & Leisure:** gezond leven
- **Landelijk gebied:** gezonde leefomgeving
- **Mobiliteit & Logistiek:** gezond verbinden
- **Energie & Klimaat:** gezond verduurzamen

Voor ieder van deze thema's ontwikkelt de regio een programmalijn met samenhangende activiteiten.

Ondernemen & Innoveren

Opgave

De regio Noord-Limburg vormt een zeer kansrijk knooppunt op twee assen, namelijk de dynamische, economisch georiënteerde West-Oost-as tussen Randstad en Ruhrgebied, en de groene, op ruimte en rust gerichte Noord-Zuid-as langs de Maas. De regio is een grensregio waarin we grensoverschrijdend handelen en over grenzen heen kijken.

Dit uit zich ook in economische pijlers van de regio: logistiek en maakindustrie enerzijds en toerisme & leisure anderzijds. De pijler agrofood verbindt beide assen en kent een dynamisch karakter door de relaties naar het westen en oosten, maar draagt in toenemende mate bij aan een gevarieerd, divers en groen landschap op de Noord-Zuid-as. Deze pijlers zijn in de regio samen goed voor het merendeel van de werkgelegenheid en toegevoegde waarde.

In de regio wonen ongeveer 280.000 mensen. Er wordt relatief veel gebruikt gemaakt van arbeidskrachten van elders. De bevolking is de afgelopen jaren nog maar licht gegroeid en de beroepsbevolking begint langzaam te krimpen.

Daarbij verandert de arbeidsmarkt in hoog tempo. Processen worden gerobotiseerd, geautomatiseerd en verduurzaamd. Er is sprake van vergrijzing, terwijl de vraag naar geschoold personeel steeds sterker groeit. Bedrijven hebben steeds meer hoogopgeleide kenniswerkers nodig. Veel meer dan de Regio momenteel zelf kan leveren.

Daarnaast is het nog onduidelijk wat de arbeidsmarkt van de toekomst zal vragen aan competenties en vaardigheden, maar ook aan vakkennis rondom groeiende sectoren als zorg en (energie)techniek. Dat vraagt om gerichte ontwikkeling, doorlopende educatie, het aantrekken van talent en het aanbieden van opleidingen die aansluiten bij het DNA van onze regio. Daarbij is de verbinding tussen de Brightlands Campus, onderwijsinstellingen en Greenport Venlo en het lokale MKB een opgave.

Crossroads Limburg, als het ondernemers gedreven triple helix platform, kan hierin een belangrijke rol spelen.

Ondernemen & Innoveren

Ambitie

Noord-Limburg staat bekend als innovatieve regio met een uitgebreide infrastructuur op het gebied van agrofood, logistiek en maakindustrie rondom de Brightlands Campus Greenport Venlo. Bedrijven en kennisinstellingen werken, samen met de overheid, aan innovaties die binnen én buiten Noord-Limburg bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van gezonde & veilige voeding, future farming en (bio)circulaire economie. Zo geeft de regio een impuls aan de brede welvaart binnen en buiten de regio.

Programma

De Regiogemeenten willen samen met bedrijfsleven en de provincie Limburg werken aan het versterken van de regionale sociaal economische structuur door zich te richten op de ontwikkeling van een duurzame, concurrerende en innovatieve economie om welvaart en werkgelegenheid voor de bevolking voor nu en in de toekomst te garanderen. Het programma sluit

aan bij het DNA van de regio en dit zal leiden tot een passende profilering van Noord-Limburg. Hiervoor zal ook op lobby en acquisitie moeten worden ingezet. Het programma kent de volgende speerpunten:

1. Gezond ecosysteem voor innovatie, startups en bedrijven

De regio maakt zich hard voor de ontwikkeling van een gezond en uitnodigend ecosysteem voor (open) innovatie, voor startups en voor bestaande bedrijven die zich in de regio willen vestigen of willen uitbreiden. Hierin komen de kracht en de ontwikkelingsmogelijkheden van de agro-food sector, de maakindustrie en de logistiek, inclusief de inspanningen van de kennisinstellingen, in de regio heel goed samen. Door die samenwerking ontstaat de juiste schaalgrootte en de benodigde kruisbestuiving voor innovatie. Continu innoveren is cruciaal voor een duurzame en robuuste ontwikkeling van Noord-Limburg.

Ondernemen & Innoveren

2. **Brightlands Campus als hart van het kennis-ecosysteem.** Bedrijven in de regio zijn gewend om samen te werken. Tegelijkertijd moet het netwerk voor meer baanbrekende en grootschaligere vormen van innovatie verder ontwikkeld worden. Daarvoor ontwikkelen we samen de Brightlands Campus Greenport Venlo. De Campus vormt het hart van het regionale kennis-ecosysteem voor (open) innovatie. Dit ecosysteem bestaat uit diverse spelers zoals bedrijven, kennisinstellingen, onderzoeksfaciliteiten, dienstverleners en overheden. Gezamenlijke ontwikkeling van de Campus versterkt de regionale concurrentiepositie. Kennisinstellingen kunnen zich vestigen of verder ontwikkelen en blijvend aan de Regio verbinden, om jonge mensen op te leiden en naar de regio te halen. Bedrijven krijgen betere toegang tot kennis(partners), talent en tot nieuwe bedrijvigheid in de omgeving. Deze inspanningen zullen voor een stevige innovatie- en investeringsimpuls in de Regio zorgen. De campus versterkt de relatie met de ondernemers door te investeren in community building en netwerkvorming.
3. **Crossroads Limburgs als verbinder.** Crossroads Limburg is de doorontwikkeling van het Economic Development Board Noord-Limburg. Deze triple-helix organisatie zet zich in om namens het lokaal en regionaal georganiseerd bedrijfsleven de brug te vormen naar onderwijsinstellingen en overheden in de regio Noord-Limburg. Dit vanuit een intrinsieke motivatie, uitgaande van haar eigen krachtige achterban en proactieve samenwerking. De ondernemersagenda is hierin leidend in de sectoren agrofood, maakindustrie en logistiek, maar ook crossovers met andere sectoren zoals vrijetijdseconomie en zorg. Het ondernemers-gedreven karakter van Crossroads Limburg is uniek en de kracht van de organisatie. Zo leidt fundamenteel onderzoek van de campusorganisatie tot concreet toepasbare innovaties voor het regionale MKB. Dit binnen een grensoverschrijdenden context.

Ondernemen & Innoveren

4. **Aantrekken en binden van talent.** Op dit moment staat Noord-Limburg nog onvoldoende bekend als een regio met uitdagende opdrachten en carrièreperspectief voor toptalenten. Gelukkig vertrekken steeds minder jongeren uit de regio. De ontwikkeling van nieuwe opleidingen versterkt de positie van Venlo als studentenstad. Bedrijven investeren steeds meer. De uitdaging is om nog meer jongeren te binden en nieuw talent uit binnen- en buitenland aan te trekken. Deze ontwikkeling wil de regio stimuleren.

5. **Verder ontwikkelen van kennisinfrastructuur en opleidingen.** Het is van belang te blijven investeren in de doorontwikkeling van de kennisinfrastructuur, opleidingen en onderzoeksfaciliteiten. Zo kan de regio het bedrijfsleven ontwikkelingsmogelijkheden bieden en mensen opleiden die hier ook op lange termijn in de regio willen blijven wonen en werken. Ook kan de regio zo meewerken aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Daarbij is de ontwikkeling van de Campus en verbreding van onderwijsaanbod zoals de ruimtelijke doorontwikkeling van de HAS van belang om de economische basis robuust te maken.

Vitaal & Gezond

Opgave

Voor een florerende regio zijn vitale gemeenschappen, vitale bedrijven, een fitte beroepsbevolking, een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot sporten en bewegen van groot belang.

Noord-Limburg loopt op het gebied van gezondheid achter op andere delen van Nederland. De regio kent een relatief laag gemiddeld opleidingsniveau en heeft te maken met sterk toenemende vergrijzing en bijbehorende zorgvraag. Zorgvragen zijn steeds complexer en er is tekort aan zorgpersoneel. Ook de jeugdzorg vraagt aandacht. Veel jeugd heeft hulpvragen die niet meer in de eerstelijnszorg passen, maar een meer specialistische behandeling vragen.

Op het gebied van de arbeidsmarkt vragen mondiale ontwikkelingen om continue beweging, nieuwe verbindingen en andere manieren van werken. Daarom moet er – juist nu het economisch tij goed is – verder worden gebouwd om het fundament te versterken. Trends zoals robotisering en verduurzaming vragen om de ontwikkeling van gezonde

verdienmodellen die toekomstproof zijn. Daarbij ligt er een opgave in het binden van jongeren aan de regio. Het is van belang dat zij willen blijven wonen in de regio dan wel graag terug willen keren na hun studie. Dit is niet alleen een zaak van ondernemers, scholen of ouders, maar van de gehele regio.

Ambitie

Noord-Limburg wil de gezondste regio van Nederland zijn. Dat betekent dat inwoners en bedrijven, op een gezonde manier, in een gezonde gemeenschap gezamenlijk werken aan een prettige en duurzame woon-, werk- en recreëromgeving. Daarbij is de regio een proeftuin voor kennisontwikkeling op het gebied van gezondheid. Kracht van de regio is dat ze eigenschappen heeft die je niet overal in Nederland meer vindt. De menselijke maat is er nog aanwezig. Er is voldoende ruimte voor wonen, werken en recreëren. De gemeenschapszin is groot. Er is veel zelforganiserend vermogen en een actief verenigingsleven. Deze kracht wil de regio nog beter benutten en uitdragen.

Vitaal & Gezond

Programma

Het programma Vitaal & Gezond moet een breed gedragen en herkenbare beweging zijn. Hierbij formuleren inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen hun eigen doelstellingen en activiteiten voor een gezonde regio. Het programma Vitaal & Gezond kent vijf speerpunten:

1. **Scholen en positieve gezondheid:** stimuleren dat de jeugd actief bezig is met gezondheid. We ontwikkelen en delen kennis door andere het faciliteren van initiatieven Kids University for Cooking, Jongeren op gezond gewicht, project Kerngezond. En we helpen ze ook om hun eigen initiatief op te zetten. Onze jeugd werkt mee aan een omgeving waar ze later zelf willen blijven wonen en werken.
2. **Food & Agri/gezonde voeding:** voeding vormt een belangrijk onderdeel van gezondheid, voedsel dat veilig, gezond en lekker is. We stimuleren innovaties op het gebied van gezonde voeding. Hierin speelt de Brightlands Campus Greenport Venlo een belangrijke rol. Innovatieve concepten die op de campus worden ontwikkeld kunnen op diverse plekken in de regio worden getest in proefprojecten. High-tech innovaties die een bijdrage kunnen leveren aan een balans tussen schaalvergroting, ecologie en arbeid worden gestimuleerd
3. **Fitte beroepsbevolking:** gezondheid is een thema dat alle bedrijven raakt, zoals vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en werkdruk. Werknemers moeten zich goed voelen op hun werk en er met plezier naar toe gaan. Investerings in de arbeidsmarkt van de toekomst moeten inhoud en vorm krijgen vanuit de economische ontwikkeling van de regio. Zowel bij hoog- als laag conjunctuur.
4. **Excellente zorg:** een goede gezondheid is niet voor iedereen hetzelfde. We streven naar een regio waar mensen zich gezond voelen, meedoen in de samenleving en mensen op excellente zorg en ondersteuning rekenen. Vrijwilligers en mantelzorgers vervullen hierin een cruciale rol.
5. **Goed leven:** een regio waar veel te beleven is, goed wonen, studeren, werken en recreëren met onderscheidend aanbod van cultuur en sport. Arbeidsmigranten en hun gezinnen zijn actief binnen de gemeenschap en dragen daar constructief bij raken daarmee verweven.

Toerisme & Leisure

Opgave

De vrijetijdseconomie – die bestaat uit Toerisme & Leisure – is met €870 miljoen aan bestedingen een belangrijke sociaaleconomische motor voor de regio Noord-Limburg. Een gezonde vrijetijdseconomie draagt bij aan een leefbare samenleving, zorgt voor werk en inkomen en biedt een basis voor lokale en regionale voorzieningen. Zo komt 6% van de werkgelegenheid voort uit de vrijetijdseconomie. Daarbij is de regio met onder meer een 10% aandeel in de bungalowsector al een koploper in de Nederlandse verblijfsrecreatie. Ook is het aantal hotelovernachtingen groeiende.

Tegelijkertijd blijft de groei van de vrijetijdseconomie achter bij het landelijke gemiddelde. De vrijetijdseconomie is een samengesteld product; de beleving wordt gevormd door heel veel partijen, van natuurbeheerders en stadsgidsen tot hoteliers en vakantieparkexploitanten. De opgave is dan ook om dit samengestelde product te versterken en de concurrentiekracht van de regio te vergroten. Dat vraagt om focus en innovatie.

Voor een vitale Toerisme & Leisure sector in Noord-Limburg ligt de uitdaging in de volgende aspecten:

- Het versterken van de omgevingskwaliteiten op sleutelplekken te versterken om daar de belevingswaarde en het onderscheidend vermogen van de omgeving te vergroten.
- Het vitaliseren van verblijfsrecreatieve bedrijven en deze vraaggericht te verbinden aan de regionale kwaliteiten.
- Het vergroten van de regionale concurrentiekracht te vergroten door de attractiewaarde te vergroten. Bijvoorbeeld door het thematisch en/of leefstijl gericht clusteren van bestaand dag- en verblijfsaanbod en het aantrekken en ontwikkelen van nieuw, passend en onderscheidend aanbod.
- Het versterken van de regiomarketing en het efficiënt en effectief organiseren en faciliteren ervan.

Toerisme & Leisure

Ambitie

De regio Noord-Limburg streeft naar een vitale Toerisme & Leisure sector die een sociaaleconomische motor is en blijft voor de regio en bijdraagt aan een gezond leven. Noord-Limburg wil in 2025 het belangrijkste en meest aantrekkelijke verblijfsrecreatiegebied voor shortbreak vakanties zijn, met een sterk en vitaal fijnmazig netwerk van kleine- en grootschalige dagrecreatieve voorzieningen in een straal van 60 autominuten. Daarbij focust de regio op eigentijdse en hoogwaardige familierecreatie. De gezamenlijke inspanningen op het gebied van Toerisme & Leisure moeten leiden tot een toename van de jaarlijkse bestedingen van € 200 miljoen in 2025 (+ 24%). Dat betekent ruim €1 miljard aan vrijetijdsbestedingen in de regio in 2025. Daarnaast wil de regio groeien van in totaal 4,9 miljoen overnachtingen nu, naar 5,3 miljoen overnachtingen in 2025.

Een deel van de verblijfsrecreatieve sector in Noord Limburg is niet meer vitaal. Het aanbod past niet meer bij de vraag en sommige ondernemingen hebben het contact met de markt verloren. Daarvoor is een actieve rol van de overheid nodig. Onze ambitie is dat deze sector weer 'state of the art' is.

Toerisme & Leisure

Programma

Ondernemers, overheden, onderwijs en kennisinstellingen werken samen in een actieprogramma om de Toerisme & Leisure sector in Noord-Limburg te versterken. Dit programma kent de volgende speerpunten:

1. **Vitaal landschap:** Noord-Limburg is een bijzonder aantrekkelijk gebied om te wonen, te werken en te recreëren. Aan de basis daarvan liggen natuur en landschap en cultuurhistorie. De natuurorganisaties en de gemeenten in de regio zich in om (een deel van) Noord Limburg de status van Nationaal Landschap en/of Unesco Geopark te laten verkrijgen en de status van de Nationale Parken Maasduinen en de Peel daarmee te verstevigen.
2. **Vitale verblijfsrecreatie.** Het doel is een vitale verblijfsrecreatiesector: niet-vitale bedrijven moeten saneren of transformeren, vitale bedrijven excelleren en de groep excellente bedrijven wordt groter. Daarnaast moeten nieuwe verblijfsontwikkelingen gestimuleerd worden onderscheidend en marktgericht te zijn.
3. **Vitale dagrecreatie.** Het doel is om de attractiewaarde van Noord-Limburg te vergroten. De focus van het regionaal bezoek moet verlegd worden naar een grotere herkomstcirkel van 60 autominuten gericht op de (inter)nationale markt.
4. **Vrijtijdslandschappen.** Hotspots met meerwaarde voor de hele regio moeten doorontwikkeld worden tot aantrekkelijke vrijtijdslandschappen, door bundeling van kansrijke gebiedsgerichte projecten. Zo ontstaan clusters waar energie is om te investeren.
5. **Cross-overs.** De regio zoekt actief naar manieren om toerisme & leisure te verbinden met de campus, agrarische sector, cultuurhistorie, hoogwaterveiligheid, natuur, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Zo blijft de sector zichzelf vernieuwen.
6. **Effectieve regiomarketing.** In de zomer van 2019 komt er een actieplan, samengesteld met ondernemers, met concrete projecten die bij zullen dragen aan de vermarkting van de regio. Hier wordt ook de koppeling gemaakt met de nieuwe provinciale marketingstrategie.

Landelijk gebied

Opgave

De Maas en de Peel zijn van oudsher verbindende ruimtelijke elementen in Noord-Limburg. De beekdalen vormen de natuurlijke dragers op een lager schaalniveau. In dit landschappelijk aantrekkelijke gebied zijn agrarische activiteiten toerisme, leisure, hippische activiteiten, recreatie en leisure en zorg belangrijke werkgevers en inkomstenbronnen. De regio vormt een van de Greenports van Nederland, met daarachter een uitgebreid cluster van primaire productie agrologistiek en toeleverende en verwerkende industrie

Het landelijke gebied kent veel dynamiek. In de komende jaren hebben de energietransitie, het hoogwaterbeschermingsprogramma en modernisering van de land- en tuinbouw (onder meer door stallen en kassen die leeg komen te staan) veel impact op het landschap. Leegstand van agrarische gebouwen trekt ondermijnende activiteiten en criminaliteit in het buitengebied aan. Sociaal hebben deze veranderingen ook grote impact op de leefbaarheid van het landelijk gebied en de leefbaarheidsproblematiek in de kernen. De impact en het tempo van die veranderingen neemt de komende jaren alleen maar toe. Hierdoor staan we voor een

samenhangend geheel van sociale, economische en ecologische opgaven. Deze kunnen alleen samen en in samenhang worden opgepakt. Het is de ambitie voor het landelijk gebied om de balans tussen allerlei ontwikkelingen en de aantrekkelijkheid van het gebied te behouden

De opkomst van een circulaire economie en kringloopbouw bieden een wenkend perspectief. Tegelijkertijd moet er worden geanticipeerd op beëindiging van bedrijfsmatige activiteiten in het landelijk gebied. Het is niet altijd eenvoudig om opvolgers te vinden voor agrarische bedrijven en ook robotisering en schaalvergroting spelen een rol. Voor vrijkomende agrarische bebouwing moeten andere bestemmingen worden gezocht, mede om ondermijnende activiteiten en criminaliteit te voorkomen.

Nu het Rijk vanuit het hoogwaterbeschermingsprogramma en de Kaderrichtlijn water op grote schaal gaat investeren in de Maasvallei (honderden miljoenen), is het moment daar om ook aan de slag te gaan met de andere opgaven in het landelijk gebied. Zo versterken de opgaven elkaar en ontstaan nieuwe perspectieven voor bewoners en ondernemers in het landelijk gebied.

Landelijk gebied

Ambitie

De regio Noord-Limburg streeft naar een vitaal en gezond landelijk gebied dat toekomstbestendig is en inspeelt op demografische ontwikkelingen en klimaatverandering. Daarbij wil de regio koploper zijn op het gebied van circulariteit en kringlooplandbouw. Hiertoe werkt de regio samen in nationale netwerken, zoals P10, om kennis te ontwikkelen en uit te dragen.

Gezien de veranderende markteisen (gericht op kwaliteit, gezondheid en duurzaamheid) verschuift de focus van de agrarische sector steeds meer van kostengedreven productie naar kwaliteitsproducten met hogere toegevoegde waarde, zoals onder andere gezonde voeding, innovatieve future farming en verwerking van reststromen tot biobased materialen. De regio spant zich in om ook kleinere bedrijven mee te nemen in deze ontwikkelingen, onder meer via de Brightland Campus Greenport Venlo. De regio wil de dynamiek in het landelijk gebied benutten om nieuwe concepten toe te passen. Hierbij wordt ook de relatie onderzocht met gezondheid van de inwoners in de regio.

In de regionale structuurvisie Wonen Noord-Limburg wordt uitgegaan van een woningbouwprogramma gebaseerd op uitsluitend de autonome huishoudensontwikkeling. Er wordt geen rekening gehouden met een positief migratiesaldo (vestigingsoverschot). Met dit beleid versterken we mogelijk ongewenst de effecten van krimp en vergrijzing. Het huidige stringente beleid moet daarom mogelijk worden aangepast in die zin dat gemeenten niet uitsluitend voor de autonome behoefte mogen bouwen, maar dat ook (verantwoord) nieuwbouw wordt toegestaan ten behoeve van nieuwkomers.

Er moet voor alle woonwensen voldoende ruimte zijn, mede gelet op de vergrijzing en ontgroening en alles wat daarmee samenhangt. Daarnaast is het belangrijk dat school-, sport en gemeenschapsvoorzieningen toegankelijk blijven plattelandsgemeenten.

Ten behoeve van een vitale arbeidsmarkt wordt het potentieel van arbeidsmigranten aangewend. De regio wil aantrekkelijk zijn en blijven voor arbeidsmigranten en hen een wenkend perspectief zodat ze langer in de regio blijven en onderdeel gaan uitmaken van de vitale gemeenschappen.

Landelijk gebied

Programma

De regio ontwikkelt een gebiedsgerichte investeringsprogramma om te komen tot een toekomstbestendig landelijk gebied. In dit programma worden opgaven in samenhang en complementair ingevuld. Dat betekent dat de regio inzet op cross-overs. Zo moeten investeringen in hoogwaterveiligheid gelijk op gaan met versterking van de landschappelijke kwaliteiten, natuur en de vrijetijdseconomie. Onder meer door het zichtbaar maken van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen. De ruimte die het landelijk gebied biedt voor de energietransitie, mag niet ten koste gaan van kwaliteit van het landschap. Voor de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen in het landelijk gebied wordt de Brightlands Campus ingezet. Hierbij gaat het onder meer circulaire landbouw en future farming.

In het programma wordt ook specifiek de verbinding gelegd met de programmalijn “Vitaal & Gezond”, omdat vergrijzing en ontgroening om extra investeringen in het landelijk gebied vragen om de gemeenschappen vitaal te houden. Hierbij gaat het onder meer om toegang tot voorzieningen, een vitale arbeidsmarkt, de integratie van nieuwkomers (met name arbeidsmigranten), gemeenschapsvoorzieningen en geschikte woningen

Programma en speerpunten

1. **Ruimte voor wonen en toekomstbestendige voorzieningen.** Er moet voor alle woonwensen voldoende ruimte zijn, mede gelet op de vergrijzing en ontgroening. Daarnaast is het belangrijk dat school-, sport en gemeenschapsvoorzieningen toegankelijk blijven in plattelandsgemeenten.
2. **Vitale arbeidsmarkt in het landelijk gebied.** Ten behoeve van een vitale arbeidsmarkt wordt het potentieel van arbeidsmigranten aangewend. De regio wil aantrekkelijk zijn en blijven voor arbeidsmigranten en hen een wenkend perspectief bieden, zodat ze langer in de regio blijven en onderdeel gaan uitmaken van de vitale gemeenschappen.
3. **Woningen voor nieuwkomers.** In de regionale structuurvisie Wonen Noord-Limburg wordt uitgegaan van een woningbouwprogramma gebaseerd op uitsluitend de autonome huishoudensontwikkeling. Er wordt geen rekening gehouden met een positief migratiesaldo (vestigingsoverschot). Het vereist aanpassing van beleid om (verantwoord) nieuwbouw voor nieuwkomers mogelijk te maken.

Mobiliteit & Logistiek

Opgave

Een uitstekende bereikbaarheid van Noord-Limburg maar ook een goed functionerend en toegankelijk mobiliteitsstelsel zijn belangrijke factoren voor (nieuwe) bedrijven en inwoners van de regio. Mobiliteit is daarbij geen doel op zich maar levert een belangrijke voorwaardelijke bijdrage aan de economische, ruimtelijke en sociaal maatschappelijke ontwikkelingsmogelijkheden van Noord-Limburg.

In 2018 is deze gezamenlijke opgave en aanpak –Trendsportal– door de acht gemeenten in Noord-Limburg vastgesteld.

Hiermee is niet alleen een visie vastgesteld op de mobiliteitsvraagstukken maar ook nadrukkelijk de verbinding gelegd naar andere, bredere opgaven in onze regio. In 2019 zijn de doelen en projecten verder geconcretiseerd.

Ambitie

Noord-Limburg heeft de ambitie om op het gebied van mobiliteit de klimaat vriendelijkste, toegankelijkste en veiligste regio van Nederland te zijn. Met gezonde verbindingen binnen en naar de regio. Noord-Limburg zet daarom in op slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen. Dat betekent niet alleen inzet op het vergroten van capaciteit, maar ook het slimmer en efficiënter gebruiken van bestaande netwerken. Samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs is hierbij noodzakelijk. Dat laat de ontwikkeling van de grootste inland Railterminal van Nederland - Railterminal Greenport Venlo – zien. Op het gebied van logistiek liggen er bijvoorbeeld kansen door goederenstromen te koppelen; met een hogere bezettingsgraad van vrachtwagens kan het aantal vervoersbewegingen worden teruggedrongen. Slimme bereikbaarheidsoplossingen dragen ook bij aan de toegankelijkheid van voorzieningen en de arbeidsmarkt

Mobiliteit & Logistiek

Programma

Met Trendsportal heeft de regio een actueel mobiliteitsprogramma, met de volgende speerpunten:

1. **Het verhogen van de kwaliteit van leven.** Mobiliteit, zodat iedereen mee kan doen.
2. **Het verbeteren van veiligheid.** Streven naar 0 verkeersslachtoffers.
3. **Een aantrekkelijk mobiliteitssysteem.** Robuust, attractief en betrouwbaar.
4. **Het ondersteunen van de milieu- en energietransitie,** door over te schakelen op schone en stille mobiliteit.
5. **Het verbeteren van de ruimtelijk-economische bereikbaarheid,** voor de toeristische-, agro-, maak- en logistieke sector in Noord-Limburg.

Het programma omvat meer dan 150 projecten. Diverse projecten zijn al in voorbereiding of uitvoering. Dit zijn projecten waar apart financiering is georganiseerd of waarvoor

geen (extra) financiële middelen nodig zijn. Om ook andere projecten uit te kunnen voeren zijn extra investeringen vereist. Hierbij wordt nadrukkelijk naar cross-sectorale samenwerking gezocht. Zo werkt de regio aan een visie op de toekomst van het doelgroepenvervoer in relatie tot het openbaar vervoer en de diverse vrijwilligersdiensten. Ik zou dit weghalen....is nog niet gestart.

Energie & Klimaat

Opgave

Klimaatverandering ligt mondiaal en politiek onder een vergrootglas. Het klimaat verandert en daar moet de regio zich op voorbereiden. Dat vraagt om een transitie naar een duurzaam energiesysteem, klimaatadaptatie en investeringen in de hoogwaterveiligheid. Complexe opgaven die veel samenhang vertonen. Daarbij is de noodzaak van vernieuwende oplossingen is groot. Nieuwe innovatieve oplossingen moeten zich nog bewijzen en de techniek staat niet stil. Verkeerde keuzes kunnen de samenleving tot stilstand brengen. Energie vraagt om continuïteit en betrouwbaarheid en wateroverlast kan vitale infrastructuur stilleggen. Gebrek aan grondstoffen kan vergaande economische en sociale effecten met zich mee brengen. Onvoldoende draagvlak voor maatregelen kan onrust in de samenleving versterken of onnodige economische schade teweegbrengen.

Ambitie

Op het gebied van energie heeft Noord- Limburg de ambitie om in 2050 een fossiel energieonafhankelijke regio te zijn met een gezonde woon-werk- en leefomgeving, die geschikt is voor toekomstige generaties. De ambitie van de regio sluit aan bij de landelijke ambitie uit het Klimaatakkoord om in 2030 49% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. In de Regionale Energie Strategie (RES) worden concrete doelstellingen voor de regio ten aanzien van elektriciteit en warmte vastgesteld.

Voor klimaatadaptatie luidt de regionale ambitie dat alle gemeenten in 2020 klimaatbestendig handelen en in 2050 (zo goed mogelijk) klimaatbestendig zijn. Deze ambitie sluit aan op het Deltaplan ruimtelijke adaptatie en geeft uitvoering aan de in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie gemaakte afspraak. Daarbij moeten alle dijken in 2050 voldoen aan de wet. Concreet komt dit tot uiting in dijkverlegging en/of rivierverruiming die gepaard gaat met een ruimtelijke kwaliteitsimpuls en dijken die op de juiste plek liggen. Het motto luidt: dijken geïntegreerd in het (stedelijk) landschap waar het moet, ruimte waar het kan.

Energie & Klimaat

Programma

Op het gebied van energie en klimaat kent de regio drie speerpunten:

1. **Werken aan een duurzame regio.** Om te komen tot een duurzame regio werkt Noord- Limburg net als andere regio's in Nederland aan het omschakelen naar toekomst bestendige energie- en warmtebehoefte. De regio ziet voor haar zelf een belangrijke rol in het terugdringen van de CO2 uitstoot. De ruimtelijke weging van oplossingen gaat over gemeentegrenzen heen en de schaalgrootte van de regio past bij het vraagstuk. Het bevorderen van ondernemerschap en burgerinitiatief vergroot het draagvlak en het nemen van eigenaarschap in de energietransitie. Waarbij gekeken moet worden hoe de winst uit de energietransitie zoveel mogelijk terug kan vloeien naar de gemeenschap. Daarnaast ziet de regio kansen wanneer het gaat om een circulaire economie. Circulariteit is een begrip binnen de regio, naast gemeenten investeren ook steeds meer private partijen in duurzaamheid en circulariteit. De aanpak rondom circulariteit biedt kansen om samen met het bedrijfsleven mee aan de slag te gaan. Met als doel duurzaamheid in te zetten voor een toekomst bestendige woon- en leefomgeving. Samenwerking is essentieel om te komen tot een maatschappelijk geaccepteerde inpassing van hernieuwbare energieopwekking.
2. **Werken aan een klimaatadaptieve regio.** De zomers worden heter en droger, de winters juist natter en tegelijkertijd neemt de kans op extreem weer, zoals piekneerslag toe. Dit heeft gevolgen voor Noord-Limburg. De langdurige droogte van 2018 lijkt een voorbode voor wat ons de komende decennia te wachten staat. Nederland moet zich voorbereiden op de extremen van het klimaat en klimaatadaptief worden.

Energie & Klimaat

3. **Werken aan een waterbestendige regio.** De regio is gevoelig voor klimaatverandering door de aanwezigheid van de Maas en het natuurlijk reliëf. Denk aan een tekort aan drinkwater, slechte oogsten door een gebrek aan zoet water of meer kans op overstromingen. Ook economisch heeft dit impact op de regio, omdat water een belangrijke productiefactor is voor de agrofood. Om ook in de toekomst over voldoende zoet water te beschikken – op het juiste moment – zijn er nationale programma's en middelen voor ruimtelijke adaptatie en de zoetwatervoorziening. Om overstromingen tegen te gaan wordt geïnvesteerd in dijkverlegging en dijkversterking langs de Maas, via het nationaal hoogwaterbeschermingsprogramma. Het Rijk heeft middelen gereserveerd om alle dijken te laten voldoen aan de nieuwe waterveiligheidsnormen de Waterwet van 2017. Hoogwaterveiligheid is een opgave die met een integrale benadering kan leiden tot slimme combinaties oftewel meekoppelkansen. Een goed voorbeeld hiervan is de Lob van Gennepe. Dit zorgt er vooral voor dat we geen

onomkeerbare ingrepen doen waar we in de toekomst met 'spijt' op terug kijken: de dijk op de juiste plek voor toekomstige rivierafvoeren. In de Ruimtelijke structuurvisie is als speerpunt opgenomen Leven met de Maas. Kern van 'Leven met de Maas' is dat stad en rivier weer een eenheid vormen, waarbij ruimtelijke kwaliteit en het authentieke karakter van de Maasvallei als uitgangspunt worden gehanteerd.

